

Uzņēmumu ienākuma nodokļa reforma 2018.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa reforma

Nodokļu reforma no 2018. gada 1. janvāra būtiski skars gan Latvijas, gan ārvalstu uzņēmumus. Šoreiz, ņemot vērā izmaiņu apjomu, koncentrētas vadlīnijas grāmatvežiem nav iespējams dot. Tomēr, izmaiņu minimums, kas par jauno UIN ir jāzina uzņēmuma akcionāriem, apkopots zemāk.

- **Reinvestētā peļņa vs sadalītā peļņa.** Uzņēmuma peļņai, kas gūta no 2018. gada 1. janvāra, vairs netiks aprēķināts UIN. Tādā veidā būs spēkā 0% nodoklis, bet tikai tik ilgi, kamēr uzņēmums peļņu (arī nosacītu vai slēptu) turēs kā nesadalītu jeb reinvestēs biznesā.
- **UIN bāze.** UIN bāze vairs netiks balstīta uz P/Z aprēķinu, bet gan uzņēmuma izmaksām (*cash-flow*). UIN apliekamo bāzi veidos ne tikai dividendes, bet arī nosacīta (slēpta) peļņas sadale, piemēram, aizdevumi saistītām personām; likumā noteiktais procentu izmaksu pārsniegums; transfera cenu korekcijas; uzkrājumi debitoriem > 3 gadiem; ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi un citi ar likumu noteiktie maksājumi vai izmaksu posteņi.

Jaunā UIN bāzes formula¹ ir:

Dividendes (neto) un

*Nosacīta (slēpta) peļņas sadale /0.8 * 20%*

- **Aizdevumi.** Lai nepieļautu slēptu peļņas sadali, aizdevumi saistītām personām turpmāk veidos UIN bāzi.

Tai pat laikā noteikta virkne izņēmumu, kā piemēram, aizdevumi meitas uzņēmumiem; īstermiņa aizdevumi līdz 12 mēnešiem; aizdevumi, kurus izsniedz uzņēmums, kura sākuma bilancē nav nesadalīta peļņa, kā arī aizdevumi, kas nepārsniedz nesadalīto peļņu uz 2017. gada 31. decembri.

- **Procentu izmaksas.** Procentu izmaksu atskaitīšanai tiks piemērota viena formula - uzņēmuma nebanku aizdevuma pamatsumma pret pašu kapitālu (un ar to saistīto procentu apjoms, ko uzņēmums noraksta izmaksās) nevarēs pārsniegt ¼ proporciju. Otrs kritērijs par procentu tirgus likmi ir izslēgts (tā vietā būs jāievēro transferta cenu politika), taču modificētā veidā ir saglabāts attiecībā uz nebanku procentu maksājumiem virs 3 milj. EUR.

- **Transferta cenu korekcija.** Darījumos ar saistītām pusēm būs pastiprināti jāievēro tirgus cenu principi. Dokumentācijai pakļauto darījumu un apgrozījuma apmērs ir palicis nemainīgs (> 1.43 milj. EUR apgrozījums un darījums virs 14 300 EUR), taču būtiski palielināts saistīto personu loks, kuriem jāpamato darījumu vērtības noteikšanas principi, proti - līdzdalības apmērs ir samazināts no 90% uz 20%. Neatbilstību gadījumā UIN apliekamā bāze uzņēmumiem būs jāaplielina reizi gadā. Faktiski vienīgais arguments, lai neveiktu korekcijas par saistīto pušu darījumiem, būs rūpīgi izstrādāta uzņēmuma transferta cenu politika, ko tad arī iesakām steidzami izstrādāt!

- **Uzkrājumi un debitori.** Lai uzņēmumam neveidotos UIN bāze, debitoru parādus, kuriem savulaik izveidoti uzkrājumi vai tie bija norakstīti, ir nepieciešams atgūt 3 gadu laikā. Pretējā gadījumā, ja vien debitora parāds neatbilst likumā noteiktajiem kritērijiem, UIN bāzi par neatgūtās pamatsummas apmēru vajadzēs palielināt.

- **Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi.** Tie faktiski būs jebkādi izdevumi, kas nav tieši saistīti ar saimniecisko darbību vai ražošanas procesu, t.sk. atpūtas un izklaides pasākumi darbiniekiem vai uzņēmuma vadībai (arī materiālie labumi, ko vadībai piešķir nerezidents); reprezentācijas un personāla ilgtspējas pasākumu izmaksas virs 5% no VSAOI objekta (= uzņēmuma darba algas fonds); cits peļņas vai apgrozījuma samazinājums pēc nodokļu maksātāja iniciatīvas; nesamērīgas soda naudas; virslimita degviela un virslimita DRN, izdevumi par reprezentatīvu automašīnu u.tml. Visām šīm izmaksām (pie nosacījuma, ka izmaksas nav iespējams

¹ Šī formula nozīmē to, ka efektīvā nodokļu likme būs 25%, ja rēķina no neto apliekamā objekta summas. Savukārt, ja likmi piemēro bruto summai (kā tas ir dividendžu gadījumā), tad nodoklis ir 20%. Dividendes, par kurām nodoklis samaksāts Latvijā vai ārvalstīs, UIN bāzē netiks iekļautas (*tax exemption*).

personificēt) tiks piemērots koeficients 0.8 un aprēķināts 20% nodoklis, kas nozīmē, ka efektīvā nodokļa likme būs 25%.

- **Reprezentācijas un personāla ilgtspējas izmaksas.** Šīs izmaksas varēs vai nu pilnībā attiecināt uz uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksām (pie nosacījuma, ka konkrētie izdevumi tiks uzskaitīti atsevišķi) vai arī tās tiks pakļautas vēl lielākam ierobežojumam nekā līdz šim, proti – 5% limitam no uzņēmuma VSAOI fonda (līdzšinējās 40/60% proporcijas vietā, kas pašlaik saglabāta vien PVN mērķiem). Par jebkādu pārsnieguma summu, kā minēts iepriekš, būs jāmaksā 25% nodoklis. Šim ierobežojumam tiks pakļauti uzņēmuma tēriņi par restorāniem, maltītēm un citām izklaidēm, darbinieku un vadības labklājības izdevumi, socializēšanās pasākumi u.tml. izmaksas, kuru kopējais apjoms nevarēs pārsniegt 5% no darba algas fonda. Savukārt, izmaksas par preču zīmi un uzņēmuma preču vai pakalpojumu reklāmu varēs norakstīt 100% apmērā. Teiktais attiecas arī uz darbinieku labā veiktajiem dzīvības un veselības apdrošināšanas vai citiem maksājumiem, ko paredz Darba aizsardzības likums un citi darba devēja saistoši normatīvi.
- **Nerezidentu nodokļi.** Veicot izmaksas nerezidentiem, par vadības un konsultatīvajiem pakalpojumiem, ja netiks saņemts rezidences sertifikāts, izmaksas brīdī jāietur 20% UIN. Atlīdzībai no nekustamā īpašuma pārdošanas tiks piemērots 3% nodoklis, ko taksācijas gada beigās nerezidents varēs pārrēķināt rezumējošā kārtībā, atskaitot iegādes izmaksas un aprēķinot 20% nodokli par tīro peļņu. Šāds pats nodoklis būs jāietur arī no dividendēm un maksājumiem uz ārzonām (pašlaik ārzonu sarakstā joprojām ir 26 valstis).
- **Pastāvīgās pārstāvniecības.** Latvijā reģistrētas pastāvīgās pārstāvniecības aprēķinās UIN reizi gadā, iesniedzot decembra mēneša deklarāciju. Pastāvīgās pārstāvniecības UIN bāzes noteikšanu regulēs MK noteikumi, kas vēl tiek gaidīti. Jebkurā gadījumā daudz uzmanīgāk būs jāizvērtē darbiniekiem un vadībai piešķirtie materiālie labumi, kā arī uz pastāvīgo pārstāvniecību attiecināmās mātes un citu uzņēmuma izmaksas (ne tikai peļņas daļa).
- **Dividendes.** Dividendes, par kurām nodoklis iekšzemē vai ārvalstīs vienreiz jau samaksāts, no 20% UIN tiks atbrīvotas (*tax exemption*). Tas pats attieksies uz kapitalizēto peļņu, bet tikai līdz brīdim, kad akcionāri uzņēmuma pamatkapitālu izlems samazināt. Savukārt, likvidācijas kvota tiks uzskatīta par nosacītu peļņas sadali un veidos UIN bāzi.
- **Zaudējumi.** No 2018. gada 1. janvāra nodokļu zaudējumi (tāpat kā pamatlīdzekļu nolietojums) vairs netiks aprēķināti. Līdz 2017. gada 31. decembrim uzkrātajiem zaudējumiem noteikts 5 gadu pārejas periods; šajā laikā uzņēmums nodokļu zaudējumus varēs izmantot 15% apmērā pie dividenžu sadales katru gadu, bet nepārsniedzot ½ no UIN, kas aprēķināts par taksācijas gadu.
- **UIN deklarācijas.** UIN deklarācijas būs jāsniedz par katru taksācijas mēnesi, kurā uzņēmums veicis ar UIN apliekamu darījumu (dividenžu un citas izmaksas, kas nav saistītas ar saimniecisko darbību). Mēneša deklarācijas būs jāsniedz līdz taksācijas mēnesim sekojošajam 20. datumam, bet par taksācijas periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam drīkstēs iesniegt vienotu deklarāciju, samaksājot nodokli līdz 2018. gada 20. jūlijam. Izmaksas, kas pakļautas analītiskai pārbaudei, lai noteiktu to iekļaušanu vai neiekļaušanu

UIN bāzē (piem. izsniegtie aizdevumi, uzkrājumi debitoriem, reprezentācijas un personāla ilgtspējas izmaksas), būs jāizvērtē pārskata gada beigās un jāiekļauj beidzamā mēneša deklarācijā.

Tiem, kuriem pārskata gads nesakrīt ar kalendāro gadu, līdz 2018. gada 30. aprīlim ir jāsniedz starpperioda pārskats ar UIN deklarāciju (pēc vecā likuma) par periodu no pārskata gada sākuma līdz 2017. gada 31. decembrim, kā arī no 2018. gada 1. janvāra līdz pārskata gada beigām (jau pēc jaunā likuma).

- **Avansa maksājumi.** Sākot ar 2018. gada 1. jūliju tiks atcelti UIN avansa maksājumi. Tomēr pirmajā pusgadā veiktos avansa maksājumus (= katru mēnesi kā 1/12 daļa no UIN par 2016. gadu, jo 2017. gada rezultāts uz 2018. gada 1. janvāri vēl nebūs zināms) varēs atgriezt no budžeta vien noslēdzot taksācijas gadu, respektīvi – sākot ar 2019. gadu, līdzko būs iesniegta UIN deklarācija par 2018. gadu.

Ko vajadzētu izdarīt līdz 2017. gada beigām?

- Neraugoties uz divu (2) gadu pārejas periodu, uzkrāto peļņu dividendēs akcionāriem - fiziskām personām ieteicams sadalīt vēl līdz 2017. gada beigām. To darot, ir jāizvērtē arī citi finanšu posteņi un kopsakars ar UIN bāzē iekļaujamajiem palielinātiem procentu maksājumiem (=pašu kapitāla apjoma pietiekamība, uzņēmuma maksātspēja), aizdevumiem saistītajām personām (piem., ja ticis izsniegts ilgtermiņa aizdevums saistītai personai, kas pārsniedz uzņēmuma nesadalīto peļņu uz 2017. gada 31. decembri). Pēc 2019. gada 31. decembra 10% nodokli uz dividendēm par peļņu, kas gūta līdz 2017. gada 31. decembrim, nomainīs 20% kapitāla ienākuma nodoklis.
- No nākamā gada (ja neizpildās likumā noteiktie kritēriji) slikto debitoru parādi veidos UIN bāzi, līdz ar to šādus debitorus vēlams norakstīt līdz 2017. gada beigām. Pretējā gadījumā pēc 36 mēnešiem, skaitot no uzkrājumu izveidošanas dienas, pie norakstīšanas P/Z aprēķinā vai caur uzkrājumiem, var nākties samaksāt 25%.
- Lai nemaksātu nodokli par reprezentatīvu auto, var apsvērt repo darījumu uz līzings kompāniju par atlikušo vērtību (ja tāda pašlaik ir zem 50 000 EUR bez PVN) ar atpakaļiegādi no līzings devēja.
- Līdz gada beigām maksimāli jācenšas izmantot uzkrātie nodokļu zaudējumi. Sākot ar 2018. gadu, nodokļu zaudējumus vairs principā nevarēs izmantot, izņemot “vecos zaudējumus” ar likumā noteiktajiem ierobežojumiem piecu (5) gadu pārejas periodā. Plānojot komerciālus darījumus un peļņu 2017. gadā, jāņem vērā, ka saimniecisko darījumu uzskaitē ir spēkā Gada pārskatu likumā vai starptautiskajos finanšu pārskatos noteiktie ieņēmumu un izdevumu atzīšanas principi, kā arī tas, ka no 2018. gada 1. janvāra likumdošanā tiks ieviestas jaunas nodokļu pretizvairīšanās normas.
- Ja tuvākajā laikā plānots atsavināt līdzdalības akcijas, būtu svarīgi izvērtēt šādu akciju turēšanas laiku. Tas ir tāpēc, ka nodokļu režīms holdingkompānijām tiks mainīts, nosakot ierobežojumus līdzdalības akciju turēšanai vismaz 3 gadus (jeb 36 mēnešus) pirms to realizācijas ar 0% likmi.
- Grupas ietvaros esošās finansēšanas struktūras līdz gada beigām būtu jāpārskata, lai ar 2018. gada 1. janvāri uzņēmumam par izsniegtajiem aizdevumiem, nebanku procentu izmaksām vai transferta cenām neveidotos UIN bāze.

Ja radīsies specifiski jautājumi par jaunā UIN piemērošanu Jūsu uzņēmumam, lūdzam sazināties pa tel. 67321000 vai sūtot epastu Baker Tilly Baltics SIA nodokļu prakses vadītājai Inai Spridzānei, epasts: ina@bakertillybaltics.lv vai viņas vietniecei Annai Vilkai, epasts: anna@bakertillybaltics.lv, bet jautājumos par grupas finansēšanas struktūru un transferta cenām (t.sk. dokumentāciju) - finanšu konsultantam Reinim Ceplim, epasts: reinis@bakertillybaltics.lv .